

NAVARRA

OVER PITTIGE REIZEN

Van de auteur verscheen eerder:

Muziekonderwijs in de praktijk

Prostaatanker in pittige columns

Muziekonderwijs in pittige columns

Verstrikt in het HBO

Job ter Steege

NAVARRA

over pittige reizen

Cover: De grot van Zugarramurdi

Foto: Job ter Steege

ISBN: 9789402196665

© 2019 Job ter Steege

Inhoud

Voorpret 7

Entre'act of pauzenummer 53

In het voetspoor van Dolores Redondo 63

Napret 111

Met dank aan Marianne Janssen, Jacqueline Koop en Bob Martens voor hun geweldige hulp
bij de correctie van het manuscript.

VOORPRET

Voorpret 1

Op 27 mei 1610 vond in Parijs één van de meest gruwelijke executies ooit plaats. Vloeibaar lood heeft een driemaal hogere smeltgraad dan water, namelijk 327,5 graden Celsius. Na verschillende martelsessies in een kerker werd de ter doodveroordeelde publiekelijk op vitale plekken van zijn lichaam met lood overgoten. Ook schroefde de beul het lichaam van de ongelukkige met brandende zwavel, kokende olie en hars en scheurde zijn vlees met tangen. Hierna bond men hem met handen en voeten aan vier paarden die vervolgens het lichaam aan stukken reten. De overgebleven vleesresten werden bijeengeschrapt en na met eieren te zijn gebakken door de van haat vervulde aanwezigen verorberd.

Nadat de bedrading van mijn oude Mercedes door hete, lekkende olie overal kortsluiting had gemaakt, het trotse Duitse koetswerk zich slechts stotterend door het verkeer bewoog en een torenhoge rekening in het vooruitzicht werd gesteld, ja, toen was het tijd voor vervanging.

Ik rijd nu in een Opel Astra sedan uit 2013. De auto bevalt uitstekend, maar het zovende limousine-gevoel van een Mercedes met achterwielaandrijving ben ik natuurlijk wél kwijt. Een voordeel tijdens mijn reis naar Frankrijk en Spanje is ongetwijfeld dat ik nu niet meer als patserige witwasser geprofileerd zal worden. Werd ik tijdens eerdere trips met mijn Mercedes regelmatig door een horde gendarmes gevisiteerd op geldsmokkel, dit zal mij als bestuurder van een gezellige gezinsauto als een Opel waarschijnlijk minder snel overkomen.

Dit jaar ga ik naar Navarra. Naar de dichtste bebossing van Europa aan de zuidelijke voet van de westelijke Pyreneeën. Ik ga mij negen nachten nestelen in de herberg Itzalgikoborda aan de oever van de Baztán. De beren sluipen daar 's nachts langs het houten beschot en ook de mythische Tarttalo is er niet onbekend.

Langs de Baztán laten moordenaars de lichamen van hun slachtoffers achter. Vaak jonge vrouwen die niet zelden gekenmerkt worden door ontbrekende of afgekloven botten. De reiziger, en dat zal ook ik zijn, kan zich gesterkt voelen door het onvermoeibare werk van inspecteur Amaia Salazar die niet alleen onlangs een jongetje baarde, maar ook seriekillers weet te vatten.

Ik heb het allemaal gelezen in de huiveringwekkende roman *Erfenis van de botten* van de schrijfster Dolores Redondo. Zij werd geboren in het naburige Elizondo dat ook aan de Baztán ligt.

Het koninkrijk Navarra is een trotse staat die in de Middeleeuwen vocht met de machtige Moren. Eeuwen later werd een even trotse zoon, Hendrik III, koning van Navarra, de stichter van een dynastie die Frankrijk tot een wereldmacht zou brengen.

Als Hendrik IV werd de koning van Navarra in 1572 de eerste vorst van Frankrijk van het koningshuis Bourbon. Hij was een der populairste koningen ooit. Niet alleen bewerkstelligde Hendrik gedurende zijn koningschap godsdienstvrijheid voor katholieken en protestanten, ook bracht hij de Franse staatskas op orde en verhoogde de welstand onder de boeren. Hij zorgde ervoor dat in elke Franse boerenfamilie op zondag kip op tafel stond (La poule au pot).

Deze geliefde koning werd op 14 mei 1610 vermoord door een fundamentalistische, fanatieke monnik die zich er aan stoorde dat in Frankrijk de minderheid der protestanten een vrijheid genoot, die zijn katholieke broeders in Engeland niet hadden. Bovendien had hij twijfels over de waarachtigheid van het katholieke geloof van Henri IV, die eerder protestants was geweest, maar zich had bekeerd om koning van Frankrijk te kunnen worden. Hij stak de populaire koning dood.

Dertien dagen later, op 27 mei, werd François Ravailac onder de vreselijkste torturen ooit ter dood gebracht. Want zo heette de moordenaar.

Het huis Bourbon zou Frankrijk blijven regeren totdat tijdens het schrikbewind van de Franse revolutie de laatste der Bourbons, Lodewijk de Zestiende, onder de guillotine zijn hoofd verloor.

Niet alleen brachten de Franse revolutionairen de koning en zijn gemalin Marie Antoinette, de zus van de keizer van Oostenrijk (ja, de weldoener van Mozart uit de film Amadeus) om het leven. Ook meenden ze er goed aan te doen alle gebalsemde voormalige koningen uit hun tombes te moeten halen en in een massagraf te storten.

Op 12 oktober 1793 vond men ook het lichaam van de gebalsemde Hendrik IV terug. Het was prachtig bewaard gebleven. Men besloot het hoofd van de populaire vorst te sparen. Het werd afgesneden en begon aan een curieuze dooltocht.

Nadat het hoofd in de Negentiende Eeuw in Duitsland had rondgezworven, dook het in 1919 op in de verzameling van de antiquair en fotograaf Joseph-Emile Bourdais. Hij wilde het hoofd later nalaten aan het Louvre, dat echter geen belangstelling had. De laatste jaren is het hoofd in Engeland geweest waar men trachtte via een bebloede zakdoek van Lodewijk de Zestiende DNA onderzoek te verrichten. De uitslag was helaas niet eenduidig.

Men zegt dat het hoofd in handen is van twee obscure journalisten. Uiteraard hopen de

Fransen het terug te krijgen, maar het zou me niets verbazen als dit relikwie uiteindelijk een rustplaats kreeg op of in zijn geboortegrond: **Navarra**.

Of zou het hoofd inmiddels al op mijn vakantiebestemming zijn gearriveerd?

Voorpret 2

In 1964 werd vooral gereformeerd Nederland geschokt door het bericht dat Irene, tweede dochter van koningin Juliana en prins Bernhard, zich opnieuw had laten dopen door kardinaal Alfrink. Liep het de mannenbroeders hierdoor al dun door de protestantse broek, het werd nog erger toen bekend werd dat de beëdigd Spaanse vertaalster van koninklijke bloede bezig was aan een afschuwelijke mésalliance met de Spaanse edelman Carel Hugo van Bourbon-Parma. Onze lieve koningin Juliana en haar gehaaide echtgenoot Bernhard moesten hun aanstaande schoonzoon ten paleize aanspreken met ‘Don Carlos’.

Op 29 april 1964 werd het huwelijk van Irene en Carel Hugo in de Capella Borghese van de basiliek van Santa Maria Maggiore in Rome ingezegend door de Italiaanse kardinaal Paolo Giobbe. In de kerk was geen enkele Nederlandse afvaardiging aanwezig.

Irene had daarmee al haar rechten op de Nederlandse troon verloren, maar leek nog te lonken naar een plek vlakbij de Spaanse troon. Haar echtgenoot Carel Hugo maakte als leider van de Carlisten immers aanspraak óp die Spaanse troon.

Zo verschenen er prachtige kleurenfoto’s van de jaarlijkse toogdag in mei op de Montejurra. Deze berg is een relatief steile steenklomp van 1000 meter hoog aan de zuidwestelijke uitlopers van de Pyreneeën.

Ik herinner me de kleurenfoto’s nog uit het Franse magazine *Paris Match* dat we in de vierde klas van het gymnasium lazen om ons beter bij de Franse les te houden. We zagen schitterende plaatjes van Irene en Don Carlos en al die andere fanatieke Carlisten met de karakteristieke rode baret. De jaarlijkse manifestatie zag er vrolijk uit. Dat werd helaas anders toen in 1976 dissidenten een aanslag pleegden en er twee doden vielen.

Destijds was Irene nog maar vijf jaar af van haar scheiding. De rest is namelijk een en al treurigheid. Carel Hugo deed uiteindelijk afstand van de kroon, kreeg weliswaar zijn Spaanse staatsburgerschap terug, maar sleet de laatste jaren van zijn leven als prostaatkankerpatiënt in de Verenigde Staten. Hij scheen daar op een of andere miraculeuze wijze op de pof te leven. De man stierf in 2010.

In ons land zagen we Irene nog wel eens een boom omarmen en esoterische kletsboek uitkramen, maar de meeste aandacht ging hier toch uit naar één van haar kinderen die genoemd was naar een goedkope pizza en het een tijdje hield met ene Edwin de Roy van Zuydewijn. Gelukkig zag prinses Margarita haar huwelijks schuiver in en nestelde zich

uiteindelijk weer onder de vleugels van haar tante Beatrix.

Iedere Nederlander die meent tijd door te willen brengen in Navarra moet van dit soort zaken op de hoogte zijn. De Montejurra ligt in Navarra en talloze andere plaatsen die voor de Carlisten van groot belang waren, zijn eveneens in deze Spaanse provincie te vinden.

Mijn herberg Itzalgikoborda ligt maar twee kilometer van het plaatsje Elizondo aan de Baztán.

Elizondo was een doorgaansplaats bij troepenbewegingen en een schuilplaats voor de Carlisten als zij door de liberale troepen werden achtervolgd. Op 10 juli 1834 was ditzelfde Elizondo een belangrijke ontmoetingsplaats voor de Carlistische troonpretendent Karel V en de generaal der Carlistische troepen, Tomás de Zumalacárregui. ('Nee jongens, die naam hoeft je voor het proefwerk niet te weten').

Het gebeurde allemaal in **Navarra**.

Mijn vakantiebestemming.